***Zinchenko Veronika.* «The dream of Rosa» ballet by A. Rodin: innovation or secondariness?** Ukrainian ballet «The dream of Rosa» (music by A. Rodin, choreography by A. Busko) – a paraphrase of Fokin`s ballet (ballet-fantasy on K. Weber`s theme) – is an example of a contemporary rethinking of a the classical heritage, aimed at choreographic innovations and rethinking of the intrigue. It is proved that polystylism which is based on the antithesis of two genre and intonation spheres (the coexistence of Rodin`s and Weber`s music) is a factor which identifies the contrast between the two worlds – the real and the ephemeral. The importance of music quoted by K. M. Weber lies in the creation of new intonation and drama unity in «The dream of Rosa» ballet. Due to the fact of depicting «Huntington's chorea» in ballet (a musculoskeletal system disease) new forms of choreographic movements were introduced.

Key words: Ukrainian ballet, paraphrase, a work with a classic heritage, quote.

Анатолій Павко, Людмила Курило

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ДОМІНАНТИ ВИКЛАДАЧА СОЦІО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Актуальність теми. Не дивлячись на те, що важливою особливістю сучасної системи вищої освіти в Україні є співіснування двох стратегічних підходів щодо організації навчання студентів – традиційного та інноваційного, проте креативні тенденції у педагогічному процесі вищів впевнено пробивають собі дорогу, конкуруючи з репродуктивними підходами. На думку І. Дичківської, динаміка сучасного розвитку цивілізації, прогнозування його перспектив дають підставу для висновку про те, що освітня система, навчальний заклад, педагогічний колектив, педагоги, які ігноруватимуть у своїй діяльності інноваційний чинник, не лише відставатимуть від суспільних процесів, тенденцій, а й спричинятимуть формування особистості, покоління, заздалегідь запрограмованих на аутсайдерські інтелектуальні, духовні, соціальні позиції. Педагог із зашкарублими знаннями, байдужий до пізнання й використання у своїй діяльності нового формуватиме подібні комплекси у своїх вихованців, з яких мало хто може стати успішною особистістю [1, с. 13].

Основні результати наукового дослідження. З точки зору інноваційної педагогіки, в процесі навчання знання повинні стати органічною складовою особистості, її сутністю, основою і методологією її поведінки, діяльності самого життя.

Президент НАПН України В. Кремень цілком слушно вказує на те, що лише сформувавши особистість з інноваційним типом мислення, культури, з готовністю до інноваційного типу діяльності, ми зможемо

стати конкурентоспроможною нацією [3]. Саме тому інноваційність, креативність освітнього пошуку є одним із найважливіших засобів забезпечення якості освіти. Креативна педагогіка та психологія відкривають шлях до формування нової освітньої парадигми і системи вищої освіти, допомагає з'ясувати основні особистісні та психолого-педагогічні критерії, яким повинен відповідати сучасний викладач.

На наш погляд, головною ознакою креативної моделі викладача вищого навчального закладу , є його здатність і бажання вести наукові дослідження, продукувати нові знання. У противному випадку він перетворюється у ретранслятора, коментатора чужих наукових істин, і статус «вчений-педагог» йому не належить. Повне моральне право вважатися вченим-педагогом має лише той, хто розвиває і збагачує науку, має свою наукову школу та учнів. Член-кореспондент НАН України Д. Зербіно, аналізуючи джерела наукової творчості, її аксіологічні мотиви, зазначив в одній із своїх статей: «Якщо „кинути" науку на один день, то вона тебе кине на два, якщо ж її залишиш на два дні, то вона тебе може покинути назавжди» [2, с. 62].

Внутрішній потяг до наукового-дослідного пошуку повинен стати саморефлексією для кожного викладача вищої школи. Це прагнення є виразною ознакою його інтелектуальних та професійних здібностей, підгрунтям для формування вільної, не заангажованої думки, об'єктивної, неупередженої наукової позиції вченого і викладача. Перший президент Української академії наук вчений-мислитель В. Вернадський, розкриваючи своєрідну «технологію» формування яскравих наукових ідей, зазначав в одній із своїх праць: «Немає нічого сильнішого, ніж жадоба пізнання і сила сумніву... Це прагнення – основа наукової діяльності. Тільки це дасть можливість не стати яким-небудь науковим пацюком, який риється серед усілякого книжкового хламу та сміття. Тільки це примушує жити, страждати і радіти серед учених праць, серед наукових питань. Я шукаю правду і відчуваю, що можу померти, могу згоріти, шукаючи її, але мені важливо її знайти. А якщо не знайти, то прагнути знайти цю правду, якою гіркою, примарною чи поганою вона не була б» [4].

Інтеграція України в міжнародне європейське співтовариство, приєднання до Болонського процесу, підготовка особистості спеціаліста до роботи в умовах ліберальної економіки потребують сьогодні від вищої освіти не просто засвоєння суми старих знань, а й постійного продукування, поширення та використання нового знання. Саме тому головними ознаками сучасного вищого навчального закладу є наука, наукові та науково-педагогічні школи, основним результатом діяльності яких має бути отримання ними наукового знання, що відповідає сучасним потребам розвитку суспільства та економіки України, новітній

методологічній парадигмі пізнання людством явищ природи, суспільних процесів та мислення. Слід наголосити на тому, що метою освітнього процесу є не засвоєння готових знань, а засвоєння певного способу мислення, який забезпечує отримання і виробництво нових знань. Без вагомого наукового потенціалу, взаємопроникнення науки і освіти не можуть повноцінно функціонувати різні типи вищів. Саме тому педагог, який усвідомлює зазначені стратегічні принципи розвитку вищої школи і докладає всіх необхідних зусиль для практичної реалізації, зможе стати головною діючою особою сучасної освітньої системи.

До креативних рис викладача вищої школи, слід, на нашу думку, віднести також високий рівень його професійної психолого-педагогічної культури, в основі якої покладено такі засадничі принципи: викладач цілеспрямовано впроваджує і широко використовує на заняттях активні методи пізнавальної діяльності студентів; викладач виступає в якості педагога-менеджера та режисера навчання, здатного запропонувати студентам мінімально необхідний, але разом з тим достатньо ефективний комплект засобів навчання; викладач орієнтує себе не тільки на формування у студентів певного обсягу знань, але й на розкриття їх потенційних здібностей до самостійної діяльності, вміння знаходити відповіді на поставлені життям питання; головною метою навчання студентів є не обсяг наданої їм викладачем інформації, а розвиток у студентів вміння творчо її засвоювати та користуватися нею; студент виступає в якості суб’єкта діяльності спільно з викладачем; викладач сприяє розвитку у студентів навичок дослідження, вміння самостійно визначати та вирішувати дослідницькі завдання.

Слід підкреслити, що психолого-педагогічна культура викладача є одним з найважливіших професійних вимог щодо глибокого знання викладачем свого предмету та методики його змістовного засвоєння. Тільки вільне володіння предметом може пробудити у студентів інтерес до знань, повагу до педагога та його вимог у навчальному процесі. На думку зарубіжних дослідників, основні ознаки психолого-педагогічної культури педагога доцільно виокремити в наступні блоки: Ознаки і риси, які відображають психолого-педагогічну грамотність. Це одна з найважливіших професійних вимог глибокого знання викладачем свого предмету та методики його викладання. Тільки вільне володіння предметом може пробудити у студентів інтерес до знання, повагу до педагога та його вимог у навчальному процесі; Ознаки і риси, які відображають рівень педагогічної майстерності. Студенти оцінюють у викладача не лише його знання, але і вміння донести їх в найбільш цікавій і дохідливій формі; Ознаки і риси, які відображать ступінь розвитку педагогічних здібностей.

Для успішної роботи в якості педагога викладач вищої школи повинен мати педагогічне мислення, психологічну витримку, поєднання швидкої реакції з винахідливістю, емоційну рівновагу; Ознаки і риси, які відображають морально-емоційну вихованість. Вони обумовлюють моральне право педагога вищої школи здійснювати керівництво іншими людьми, цілеспрямовано їх навчати та виховувати [5, с. 5].

Доброзичливе відношення до студентів та вміння відчувати їх настрій, зрозуміти індивідуально-психологічні особливості кожного студента сприяють формуванню такої невід'ємної якості педагога як педагогічний такт. З ним пов'язані такі риси, як витримка, терпіння, самоволодіння.

Отже, для того, щоб мати моральне право на процес виховання, потрібно самому бути вихованим. У своїй викладацькій діяльності педагог вищої школи має також творчо реалізувати основні принципи, які визначають сутність гуманістичної спрямованості начально-виховного процесу. Зазначимо, що до характерних ознак гуманістичної, особистісно-орієнтованої педагогіки українськими дослідниками віднесено наступні риси: надання студентам ініціативи у пізнавальній діяльності, створення емоційно-стимулюючого механізму; здійснення навчально-виховного процесу в атмосфері взаємодії, приязні, емоційної співдружності; відкритість викладача до діалогічної взаємодії зі студентами, яка передбачає рівність психологічних позицій обох сторін; структурування педагогічного процесу на визнаній педагогом і студентами солідарній основі; виконання викладачами ролі посередника, консультанта, джерела знань, метою якого є створення для студентів реальних можливостей вибору пізнавальних альтернатив і самореалізації у формі, яка б відповідала рівневі розвитку кожного з них.

Одним із засновників гуманістичного напрямку у педагогічному процесі, американський психолог К. Роджерс у своїй книзі «Свобода навчатися», наприклад, стверджує, що тільки розуміння студента таким, яким він є, без авторитарного тиску з метою кардинального його змінити, робить процес формування особистості результативним. За таких умов відбувається зближення «я» реального і «я» ідеального – того, до якого прагне студент з огляду на актуальні соціальні цінності й норми [1, с. 16].

Викладач вищої школи – це, насамперед, особистість, яка за змістом своєї професійної діяльності повинна володіти сукупністю універсальних якостей. Підтвердженням цього є багатоманітність функціональних обов'язків професорсько-викладацького складу вищої школи, які визначають три основні складові її діяльності у ВНЗ: науково-предметна, психолого-педагогічна і культурно-просвітницька. Це, закрема, наступні функції: підготовка навчальних курсів, їх методологічне забезпечення,

вибір засобів інформаційної (аудіо-, відеокомп'ютерної, телекомунікаційної) підтримки; створення навчальних, тренінгових та контролюючих, в тому числі, комп'ютерних програм; авторська участь у підготовці начальної літератури та навчально-методичних посібників; читання лекцій, проведення лабораторних, семінарських та інших практичних занять, конференцій, ситуаційних та дидактичних ігр; організаційно-методичне забезпечення та участь у професійно-педагогічній практиці студентів; пошук та розробка нових педагогічних методів та освітніх технологій підвищеної ефективності; консультативна та інша індивідуальна робота зі студентами; планування, організація та виконання наукових досліджень і конкретних практичних розробок; підготовка наукових, науково-методичних та інших матеріалів інтелектуального характеру; реалізація виховних функцій в процесі індивідуальної та групової роботи зі студентами, а також неформального спілкування з ними; безперервний особистісний та професійний розвиток, підвищення наукової та педогогічної компетентності і кваліфікації; творче засвоєння та практичне використання необхідних професійних навичок.

Отже, враховуючи інноваційні тенденції розвитку вищої школи України на сучасному етапі, багатоманітність завдань, покладених на її професорсько-викладацьку корпорацію, до ессенціальних креативних ознак викладача вишу, слід, з нашої точки зору, віднести: 1). інтелектуальний, науково-методологічний рівень; 2). здатність до постійного цілеспрямованого, усвідомленого і вмотивованого науково-дослідницького пошуку; 3). оперативне впровадження новаторських ідей у навчальний процес; 4). забезпечення інтегративного характеру наукової та навчальної діяльності; 5). високий рівень психолого-педагогічної підготовки та культури.

Слід враховувати і те, що стратегічне значення освіти в XXI столітті полягає в тому, щоб підготувати до життя вільну і творчу людину, здатну здійснювати безперервне самовизначення не лише у сфері вузькопрофесійної діяльності, але і в царині інтелекту та гуманітарних цінностей.

1. *Дичківська І. М. Інноваційні подагогічні технології: навч.посіб. / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.*
2. *Зербіно Д. Мотивація у науковій творчості / Д. Зербіно // Світогляд. – 2007. – №3. – С. 56–60.*
3. *Кремень В. Якість освіти – основа розвитку / В. Кремень // Урядовий кур'єр. – 2006. – 29 грудня.*
4. *Романець Д. Мені важливо знайти правду / Д. Романець // Україна молода. – 2008. – 15 березня.*
5. *Чернилевский Д. В., Морозов А. В. Креативная педагогика и психология. Учебное пособие / Д. В. Чернилевский, А. В. Морозов. – М. : МГТА, 2001. – 300 с.*

Павко Анатолій, Курило Людмила. **Психолого-педагогічні домінанти викладача соціо-гуманітарних дисциплін.** В статті розкрито особистісні та психолого-педагогічні критерії, яким повинен відповідати сучасний викладач вищої школи, акцентується увага на значенні інноваційних чинників у діяльності професорсько-викладацької корпорації на сучасному етапі модернізації системи освіти в Україні.

Ключові слова: викладач, інноваційна педагогіка, креативна модель.

Павко Анатолий, Курило Людмила. **Психолого-педагогические доминанты преподавателя социо-гуманитарных дисциплин.** В статье раскрыты личностные и психолого-педагогические критерии, которым должен отвечать современный преподаватель высшей школы, акцентируется внимание на значении инновационных факторов в деятельности профессорско-преподавательской корпорации на современном этапе модернизации системы образования в Украине.

Ключевые слова: преподаватель, инновационная педагогика, креативная модель.

Pavko Anatolii, Kurylo Ludmila. **Psycho-pedagogical dominants of teacher of socio-humanitarian disciplines.** In the article prove an important role of psychological, pedagogical criterions, modern teachers corporations of night school in accordance with them. The article deals with the problem of modern factors the teachers activities for new Ukrainian system of education.

Key words: teacher, modern pedagogy, creative model.

Антон Грищенко

КАРЛ ЧЕРНІ ТА ЙОГО РЕДАКЦІЯ «ДОБРЕ ТЕМПЕРОВАНОГО КЛАВІРУ» ЙОГАНА СЕБАСТЬЯНА БАХА – ПЕРШЕ ЦІЛІСНЕ ВИКОНАВСЬКО-ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЧИТАННЯ ЗБІРКИ

З усіх композиторів, які живуть нині
та опікуються проблемами фортепіанної гри та фортепіанними творами,
я не знаю жодного, погляди якого представляли б
настільки вірну оцінку виконання.
Ф. Ліст

Актуальність теми обумовлена поширеністю редакторської версії К. Черні «Добре темперованого клавіру» Й. С. Баха. В музичній практиці дана робота посідає одне з найважливіших місць поряд з подібними працями Ф. Бузоні, Б. Муджелліні, Б. Бартока та іншими. Однак, внаслідок